

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Kuruluşu : Nisan 1938

Şubat 1945

Birinci Zaferi

İÇİNDEKİLER

Ti

SAYI: 52

1 ŞUBAT 1945

Basıldığı yer : Çorum Vllâyet Basınevri

İÇİNDEKİLER

	Sahife
1 — Sevr'den Lozan'a . . . . . Prof. Dr. H. fızı Veldet	1467
2 — Çorum'da Oğuz boyları II . . . . . Neşet Köse oğlu	1474
3 — En güzel şiir — Semai (Şiir) . . . . . Sıvacoğlu	1479
4 — Çorum tarihinde kadın elbiseleri III . . . . . Esref Ertekin	1480
5 — Türkçe Sözlük . . . . . İsmail Ceyhan	1486
6 — 23 Nisan — Hamamözü (Şiir) . . . . . R. R. Tankaya	1489
7 — Cönklerden derlemeler . . . . . Eşref Ertekin	1492
Vesikalar	

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Kuruluşu : Nisan 1938

İÇİNDEKİLER

	Sahife
1 — Birinci İnönü Zaferi . . . . . Ziya Ataman	1531
2 — Çorumda soy adları . . . . . Neşet Köseoğlu	1506
3 — Beşiktaş Muhafızı Müşir Hacı Hasan Paşa . Nazmi Tombuş	1539
4 — Dilek . . . . . Macide Ataman	1547
5 — Cönklerden derlemeler . . . . . Eşref Ertekin	1515
6 — Fotograf	
7 — Vesikalar	
8 — Çorumlu (Tarihî piyes) . . . . . Nazmi Tombuş	1

1 ŞUBAT 1942

Başkanı : Çorum Vilayeti Başkanı

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Sayı : 52

Şubat 945

Kuruluşu: Nisan 938

Birinci İnönü Zaferi

Ortaokul Müdürü
ZİYA ATAMAN

30 Ekim 1918 de Mondros mütarekesi milletimizin şerefi üzerine siyah bulutlarının gölgesini salmıştı. Düşmanlar, sözüne güvendikleri politikacılarının ağzıyla; artık Türklerin mezar taşına «vehüvelbaki» yazılmıştır diye iddialı demeçler yapıyorlardı.

Anayurt, Anadolu, binlerce aziz şehitlerimizin mübarek kanile yıkanmış Türk Trakya dört yandan düşman çizmelerile çiğnenmeye başladı. İnsanlığın en temiz hasletlerini taşıyan Türkler, bu yurdun öz sahipleri, hayat hakkı olmayan zavallı yaratıklar gibi, hiç bir insanlık ve mes'uliyet kaygısı olmadan öldürülmeğe başlandı.

Hiç bir yüzde merhamet, hiç bir vicdanda sıyanet ışığı yoktu. Binlerce yıllık Türk tarihi, en kara günlerini yaşıyordu.

Kurtarıcılarla dolu Türk tarihi, en kara günün en büyük kurtarıcısını bekliyordu. Bu kahraman, bir güneş gibi 9 Mayıs 1919 da Samsun ufuklarından, Türk Milletinin ümitle parlayan, düşmanların hayret ve korku ile kamaşan gözlerine doğdu. Ve hemen o gün «Türkün aslâ ölmeyeceğini, yaşadığını, egemen olarak, ülküsünün ışığını saçarak ebediyyen yaşayacağını» dünyaya ilân etti.

«Türk vatanına sokulmak isteyen her mütecaviz anayurdun hariminde boğulacaktır.» diye haykırdığı zaman, Türkün en ilâhî kudreti olan imanından başka silahı yoktu. Bu gürleyiş, düşmanların hırs ve zulümle kararmış vicdanlarında henüz bir akis bulamamıştı. Yine vahşet yürüyor, zulüm alkışlanıyordu.

Mustafa Kemal ve onun vefalı ve değerli arkadaşı İsmet Paşa, Anavatan semasının mukaddes havasında bütün hiyanetlere ve tehditlere rağmen insan kudreti dışında bir gayretle çalıştılar, her zorluğu yendiler ve dünyaya 9 Ocak 1921 günü, Birinci İnönü Zaferile :

«Türk ölmez, egemenliğile, ülküsile o yaşıyor ve yaşayacaktır. Türk vatanına sokulmak isteyen her mütecaviz, Anayurdun harimi ismetinde boğulacaktır» hakikatini duyurdular.

Gözler, İstanbul padişah hükümetinden Ankara Türk Hükûmetine çevirildi. 9-10 Ocak 1921 de, Birinci İnönü Zaferi, dünyaya Türkün gür ve kudretli sesini duyurdu. Mağlup Avrupa bu gürleyişi, bu kükremeyi hesaba katmak gerektiğini anladı.

O gün padişah uşağı hain Etem'lerin arkadan vurmak istemelerine rağmen, devrin en mükemmel silahlarile donanmış, sayıca kat kat üstün ordulara bir avuç kahramanla muzaffer olan İnönüler kahramanı, kılıncının parıltılarile ulusa ilk istiklâl hedefini gösterdi.

O gün kahramanlarına «ileri» emrini veren bu büyük komutan bu gün cehle, geriliğe karşı açtığı savaşta da sayısız «İnönüler» sağlıyor. İstikbal aydıdır. Çünkü İnönülerin yaratıcısı başımızdadır.

Çorumda Soy Adları

— 2 —

Neş. et KÖSEOĞLU

- 42 — *Hanoğlu*
 43 — *Hakverdi oğlu*
 44 — *Hasan Bayraktar oğlu*
 45 — *Hasan Kadı oğlu*
 46 — *Hastaca oğlu*
 47 — *Hoçanlı »*
 48 — *İçirek »*
 49 — *İlikmen »*
 50 — *Kangurudan oğlu*
 51 — *Karakulak »*

Kövde oturanları varsada, bunlar dedelerinin hayat ve eserlerinden bir şey bilmemektedirler. Cönklerde eserlerine pek az raslanmıştır. Halk arasında iyi bir ünü vardır. Yamadılı Sefil Ahmet bir deyişinde

Muhammet Ali'den alup satıyor,
 Kuyumcu'da Boran'ın malı güzeldir.
 demektedir.»

Bizde güzel bir parçasının sonunu buraya koyuyoruz.
 Bu aşkın elinden sinem ezgündür,
 Ceset candan, can cesetten bezgündür,
 Deli Boran Haydar ile bozgundur,
 Kim düşüp bulacak aralarını.

- 52 — *Karabayraktar oğlu*
 53 — *Karamanlı* »
 54 — *Karagöz* »
 55 — *kavukcu* »
 56 — *Karta* »
 57 — *Kayış* »
 58 — *Kars Kadısı* »
 59 — *Kara İsmail oğlu* (12)
 60 — *Kelahmet* »
 61 — *Kerem* »

(6) Bu, Zülkadir oğlu olarak kullanılırsa daha iyi anlaşılır. Bir zamanlar Adanada hüküm süren bu ailenin mühim bir kısmı bu havalıye gelmiş ve bir kısmı Bogaz köye bir kısmı da Çorum'a yerleşmişti. İşte bu sülâle bunlardan kalmıştır.

Elimizde bulunan 906-1500 tarihli bu sülâleden Emir Alaüddeve beyin vakfiyesinde birçok emlak ve arazinin, Meraş' ta yaptırdığı imaret ile iki medrese ve camiye vakfettiği anlaşılmaktadır.

(7) Onüçüncü asrın başlarında ve sonlarında Çorum'un Kuzeyinde hakim sülâle Şerfüddin Osman bey bin muhammed - üs - Sokunidir. Bu sebeple deOsmancık adı verilmiştir. Çorumda ve güneyinde hakim sülâlemise Hüsamüddin Temür sülâlesi idi. O devirde bunun torunu Emir Osman idareyi tutuyordu. Birincinin soyu ekseriya Beyler Çelebi sülâlesi olarak alınmakta olduğuna göre bu sülâlenin daha fazla ikinciye ait olması hatıra gelmektedir.

(8) Yukarda bazı münasebetlerle vakfiyesinden bahsettiğimiz Çöplü İbrahim beye bu soyun bağlı olması pek muhtemeldir. Vakfiye tarihi 756-1315 tir.

(9) Buna dair malumat 262 sayılı notta vardır.

(10) 1005-1568 tarihli mahkeme sicillerine göre Ali bey köyü vardır ki bu gün yoktur. O devirde burada oturanların bu sülâleye bağlı olması hatıra gelir, köy munderis olduktan sonra halkın Çoruma göç ederek orada yerleştiği anlaşılmaktadır.

- 62 — *Kibir* oğlu
 63 — *Kirtik* »
 64 — *Kırda* »
 65 — *Kızılçullu* »
 66 — *Kümbüt* »
 67 — *Küpür* » (13)
 68 — *Kürt* »
 69 — *Keleş* » (14)
 70 — *Kırat* »
 71 — *Sabuncu* » (15)

(11) Bunun Culuş oğlu olması muhtemeldir. Halk arasında çok karışık olarak söylenmektedir. Eski vesikalarda Çorum civarında bulunan bir Culuş köyünden bahsedilmektedir.

848 - 1444 tarihli Beyler Çelebi bin Hacı Çelebi vakfiyesinde Culuş karyesinden şahit olarak Hasan Bin Doğan Arslan adında birisinin tanzim zamanında bulunduğu vakfiyedeki imzasından anlaşılmaktadır. Bundan sonraki vesikalarda bu kökün adına hiç tesadüf edilmemiştir. Buna nazaran bundan bir müddet sonra münkariz olduğu anlaşılıyor.

Bu sülâlenin herhalde bu köyden gelmiş olması pek muhtemeldir.

(12) Bu, meşhür âlim Mustafa Vazih efendi'nin babasıdır.

Mustafa Vazih 1177 - 1763 te doğmuş ve 1247 - 1831 de ölmüştür. 1230-1814 den evel Amasya müftüsü idi. Bu tarihte Sunguriye medresesine müderris oldu. Kara İsmail efendi'nin diğer oğlu Hafız Mehmet pederinin 1198-1783 te ölmesile yerine Sungur oğlu medresesine müderris olmuştur. Bu da 1330 - 1814 ta öldü.

Bu sülâle hakkında daha ziyade bilgi edinmek isteyenler İhsan Sabuncu oğlunun Çorumlu derpisinin 9 - 10 sayısında başlayan yazılarına baş vurmalıdır.

(13) Buda büyük bir sülâledir. Beyler Çelebi hamamını tamir ettirdiği için şimdi bu hamamın adına Küpürlü oğlu hamamı derler.

72	—	<i>Sarı</i>	<i>oğlu</i>	
73	—	<i>Serçeli</i>	»	(16)
74	—	<i>Sival</i>	»	
75	—	<i>Sıraçlı</i>	»	(17)
76	—	<i>Şebe</i>	»	(18)
77	—	<i>Leklek</i>	»	(19)
78	—	<i>Mavral</i>	»	
79	—	<i>Martalak</i>	»	
80	—	<i>Mer</i>	»	
81	—	<i>Mırık</i>	»	

(14) Bu kelime hakkında bilgi edinmek isteyenler 221 sayılı notta son *Kapusuz* adlı yazıya başvurmalıdırlar.

(15) Çorum'un oldukça büyük sülâlesinben birisidir. Fikir ve çalışma arkadaşım Çorum Noteri İhsan bu soya mensuptur. Çorum Halkevinin Dil Edebiyat Komitesi eski başkanı olan Sabuncuoğlu Mustafa Vazih hakkında yazdığı yazılarda bir değer olduğunu göstermiştir.

(16) Serçe, eskiden bir köy adı idi, eski vesikalarda ve 1005-1596 tarihli Çorum mahkeme sicillerinde köy olarak adı geçmektedir. Çorum'a yakın olup İlemin yolu üzerindedir. Bugün bir Hüyük halindedir. Yağmurlar tesiriyle selçuk ve Osmanlı devirlerine ait bol miktarda Keramik çıkmaktadır.

(17) Bugün Sıraç bir mevki'dir. Eskiden köy idi. Elvan Çelebi köyüne yakındır. Eski vesikalarda adı geçmektedir.

(18) Çorum tarihinde bir tesiri olan soy değildir. 1275-1858 ve 1261-1845 tarihli bakâya defterlerine göre şebek oğlu çiftliği adlı bir yer vardır. Burasının köy kadar kalabalık olduğu anlaşılmaktadır. Burasının Şebekoğlu soyuna ait olduğu muhakkaktır. Yalnız zamanla Şebek sözü Şeb olmuş.

(19) Bu aşiret adıdır. Son zamanlara kadar gezici bir halde kalmıştır. 1267-1850 tarihli bakâya defterinde bundan başka daha dört aşiretin adı geçmektedir. Bunlar da şunlardır

82	—	<i>Musa Bayraktar oğlu</i>	
83	—	<i>Nadar</i>	»
84	—	<i>Oflaz</i>	»
85	—	<i>Oruç</i>	»
86	—	<i>Narlı</i>	» (20)
87	—	<i>Tahtakız</i>	»
88	—	<i>Takalak</i>	»
89	—	<i>Tavşan</i>	»
90	—	<i>Taybullu</i>	» (21)
91	—	<i>Ulukavak</i>	»
92	—	<i>Tangal</i>	»
93	—	<i>Yanar Ateş</i>	»
94	—	<i>Yancı</i>	»
95	—	<i>Yetişmiş</i>	»
96	—	<i>Uyuz</i>	» (22)

1 — Desteli 2 Kuyumcu 3 Arap 4 Çakalli 5 Gihanbeyli 6 Leklek
İşte bu soy, aşiretten olduğu için bu adı almıştır.

(20) Bu eski bir sülâledir. 1005-1596 tarihli Çorum mahkeme sicillerinde adına çok raslanmaktadır. Bu sicillin 190 mci sahifesinde şu isme raslanmıştır.

«Muhiddin halife Eşşehîr bi Narlı zade» göstermektedir.

(21) Bu, Çorum'un en eski bir soyudur. Bunun aslı Tayboğa'dır. Zamanla Taybu olmuştur. Hatta çok eski 764-1362 tarihli Şücaüddin İlyas bin Taybu, vakfiyesinde de bu şekilde yazılıdır. Zamanla daha bir çok değişiklikler geçirildikten sonra bugün halk ağzında Taybullu olarak kalmıştır.

(22) Uyuz, eskiden bir köy halinde idi, buradan şehre veya başka köylere halk dağıldıktan sonra bu köy müngariz olmuştur. Bu köyden Çorum kasabasına gelenlere Uyuz oğlu demeleri pek muhtemeldir.

Bu Namda Elân bir göl vardır.

97 —	Vağllı	oğlu
98 —	Varvarlı	»
99 —	Zelleci	»
100 —	Zıngı	»
101 —	Akkaş	»
102 —	Ağca	»
103 —	Kubad	»
104 —	Ispanak	»
105 —	Tırış	»

Biyografi

Çorum büyüklerinden :

Beşiktaş Muhafızı Müşir

HACI HASAN PAŞA

Nazmı TOMBUŞ

Hacı Hasan Paşa Çorumun yetiştirdiği temiz yürekli Türk baba-yiğitleri örneklerinden biridir.

Nüfus kütüğündeki kayde göre 1247 hicret yılında Çorum'un Gü-lâbibey mahallesinde, Kayış Köprüsü sokağındaki evde doğmuştur.(1)

Babası Kılıççı ustası Hacı Mustafa ağa, anası Keziban hatundur. Soyadları Moral oğludur, Babasının zanaatinden ötürü sonradan Kılıççı oğlu diye tanınmışlardır.

Küçük Hasan delikanlılık çağına kadar babasının yanında paslı, kara demirlerden; keskin, parlak kılıçlar yapmağı öğrenmişti. Bütün gün demir döverek çelikleşen gürbüz Hasan artık (Eskiekin) bağlarındaki (2) bağ işlerinde babasına yardım ediyor, boş zamanlarını avculukla geçiriyordu. Henüz çocuk denilecek yaşta bir koç yiğit olan avcu Hasan şimdi Ayazbey, Demir ağa, Hulûs bey gibi memleketin ünlü avcuları arasına katılmış bulunuyordu. 20 yaşına yaklaştığı sırada askerlikle İstanbula gitti.

Genç Hasan'ın bundan sonraki hayatı sayın üstad Ziya Şakir'in (yarım asır evvel bizi idare edenler) adlı eserinde lâıykıyla aydınlatılmıştır. (3) Sözü sayın üstada bırakıyoruz:

(1) Bu ev şimdi Gülâbibey camii karşısındaki Hacı Hasan Paşanın en küçük kardeşi Osman ağa vereseleri elinde bulunan evin yerinde idi.

(2) Bu bağ şimdi Cerit oğullarına geçmiştir. İçerisindeki köşk Hacı Hasan Paşanın ortancıl kardeşi Ömer Paşa tarafından sonradan yaptırılmıştır.

(3) Muallim Fuat Gücüyener, Anadolu Türk kitap deposu, İstanbul 1943 cilt: 2 sahife: 160

« Resmî unvanı (Beşiktaş Muhafızı) olan (Müşir Hacı Hasan Paşa'nın en mühim vazifesi, Çırağan Sarayında mahpus bulunan (Beşinci Sultan murad) ı muhafaza etmektir. Sultan Hamit devrinin en nüfuzlu şahsiyetlerinden biri olan bu zat hakkında söylenen sözlere bakılırsa, Hasan Paşaya esatiri bir mevki vermek icap eder. O devirde ismi haşiyetle anılan ve hele Beşiktaş karakolunun önünden geçenlerin tüylerini ürpertecek kadar korkunç bir nam kazanmış olan Hasan Paşa, tetkike şayan bir şahsiyettir. Kendisi, (Çorum) lu idi. Okuması yazması yoktu. Müşir üniformasını taşıdığı zamanlarda bile arap harflerile (Λ) ve (V) rakamlarını fasılalı yazar ortalarına bir çizgi çekerek (Hasan) şeklinde imzasını atardı. Böyle olmakla beraber derin düşünceli, muhakemesi kuvvetli, zeki, söz söylediği insanlara karşı nazif, iri ve mütenasip vücutlu bir adamdı.

Zaptiye neferliğinden yetiştiğine dair şayi olan rivayetler yalandır. Çorum'un bu Türk evlâdı, neferlikle askere girmiş, Sırp ve Karadağ muharebelerinde ve bilhassa eşkiya takibatında temayüz ederek kolağılığına kadar terfi etmiş bir askerdi. Sultan Aziz onun bir çok menkıbelerini duymuş ve hoşla gitmesi üzerine İstanbul'a getirtmiş. Beşiktaş civarını muhafazaya memur olan Zaptiye Taburunun kumandanlığını ona vermişti. Bu suretle tabur ağalığına (yani binbaşılığa) nail olan Hasan Ağa Sultan Aziz'i candan sever ve ona karşı derin bir sadakat ve muhabbet beslerdi. Efendisine hoş görünmek ve onu memnun etmek için gece gündüz sarayın etrafında dolaşır, sarayın etrafından münasebetsiz bir adam geçirmemeye çalışırdı.

Sultan Aziz karadan bir yere selâmlık edeceği zaman Hasan Ağa ata biner, evvela Dolmabahçe sarayının saltanat kapısından çıkar efendisini selamladıktan sonra, dört nala hayvanını sürer; kestirme yollardan geçer, muhtelif yerlerde karşısına çıkıp selâmlamak suretile hünkarın gözüne girerdi.

Sultan Azizi esen rüzgârlardan bile esirgiyecek kadar seven Hasan Paşanın zıddına giden yalnız bir şey vardı. O da (güzergâhı şahane) de durarak olur olmaz şeyler için arzuhal veren birtakım eş-

hastı. Belki bu suretle Padişaha bir suikast yapılacağını da hatırına getiren Hasan Ağa, bu gibi şüpheli eşhası şiddetle menetmişti.

Her selâmlık resminde bir çok arzuhallar takdim edildiğini gör miye alışmış olan Sultan Aziz, yavaş yavaş müracaatların azaldığını görünce merak etmiş, bunun sebebini sormuştu. Bunları Hasan Ağanın menettiğini haber alınca merakı artmış, ondan da sordurmuştu. Hasan Ağa, kemalî safiyetle buna cevap verdi :

— Sayeî şahane hükümet var. Yol üstünde durup ta efendimi taciz etmeye ne hacet?

Dedi. Fakat zeki adam, bu sâalden maksadın ne olduğunu da hissetmişti. Çünkü Sultan Aziz, mevkiine mağrur azemetli bir Padişahı.

Her ne şekilde olursa olsun, kendisine vuku bulan bir müracaattan büyük bir haz duyardı. Bu suretle Padişahı, zevkinden mahrum etmenin bir hata olduğunu anlar anlamaz hemen bu hatasını tamire teşebbüs etti. El altından bazı erbabı hacet ve ihtiyacı teşvik ederek yine arzuhaller verdirmeye devam ettirdi.

Bu şekilde miralaylığa kadar terfi eden Hasan Ağa, Rumelide harp sıkıştığı zaman İstanbulda kalmadı. Yine harp meydanlarına atıldı. Bu harp meydanları ona Dolmabahçe sarayının muhafızlığından daha zevkli geliyor, Balkanların şahikasında Bulgar ve Sırp kuvvetlerine karşı yaptığı harplerde temayüz ediyordu. Çok geçmeden bir rütbe daha kazandı, artık Çorumlu Hasan Ağa, (Mirliya Hasan Paşa) unvanını aldı.

Hasan paşanın gençlik hayatı baştanbaşa bir dstandır. Çorumda babası (Kılıççı Uzun Ali Ağa) nın [4] dükkânında gözünü açan ve kudretli bazuları sayesinde en sert demirleri bile keskin kılıç yapan genç Hasan, askerlik çağı geldiği zaman, bedel vermemiş, büyük bir arzu ile askere gitmişti. Tesadüfen o esnada Kırım muharebesi başlamıştı. (Serdar ekrem, Ömer Paşa) nın kumanda ettiği taburlardan birinde bulunan (nefer Hasan) bir gece ileri karakolda nöbet bekliyordu. Birdenbire önünde üç hayal belirdi. Hasan hiç tereddüt etmeden bunların üstüne atıldı. Demir dövmekten çelikleşen

(4) Nüfus kaydinde Hacı Mustafa olarak yazılmıştır.

yumruklarile bunları yere yatırdı, belinden çıkardığı kuşağıle, üçünü de birbirine bağladı. Nöbet değiştirmeye gelen çavuş, bunları görünce hayretle bağırdı :

— Bunlar kim?

Hasan, müsterihane cevap verdi:

— Onu, ben de bilmiyorum.

Bu üç kişi, yerden kaldırıldı. Karargâha götürüldü. Biri Rus kaymakamı, ikisi de papas elbisesini taşıyan bu adamlar isticvap edildi. Cephe gerisindeki büyük cephaneliği ateşlemeye memur üç fedai oldukları anlaşıldı. Bu adamlar cezalarını görmek için divanıharbe gönderilirken, Hasanın göksüne de bir (İftihar Madalyası) takılmıştı.

Bu mühim hizmetiyle kumandanlarının nazarı dikkatini celbeden Hasan, (Anapa) harbinde daha mühim bir yararlık göstermişti. O harpte, düşman ric'at ediyordu.

Fakat, çetin bir yere yerleştirilmiş olan bir düşman bataryası mütemadiyen ateş ediyor ve takip kuvvetlerine birçok telefata verdiriyordu. Hasan, yavaş, yavaş sürüne sürüne yalçın kayaları tırmandı. O bataryanın yanına kadar vardı. Birdenbire batarya kumandanının karşısına dikilerek süngüsünü kumandanın göksüne dayadı... Kumandanın bir süngü darbesile devrildiğini gören batarya efradı büyük bir baskına uğradıklarını zannederek topları bıraktılar perişan bir surette kaçtılar. O esnada İngiliz ateşemiliteri, o civarda bulunuyor ve dürbünle bu Türk neferinin muvaffakiyetini seyrediyordu.

Hasanın bataryayı zaptettiğini görür görmez, derhal kumandana bir takdir mektubu yazdı. Bu cesur neferin taltif edilmesi lâzım geldiğini hatırlattı. Bu zafer (nefer Hasan) a bir rütbe kazandırdı. Şimdi o, artık (Çorumlu Hasan) değil (Hasan onbaşı) diye çağırılmaya başlandı.

Hasan onbaşı, artık arkadaşlarının yanında temayüz etmişti. Harplerde onun gösterdiği yararlık dilden dile geziyor, İstanbula kadar aksediyordu. Bütün bunları Serasker de duymuştu. Harp bitip te ala-

yı İstanbula geldiği zaman Serasker onu görmek istedi ve maiyetine alarak (makamı Seraskeri çavuşluğu) na tayin etti.

Çorumlu Hasan çavuş, aynı zamanda çok dindardı, Seraskere müracaat etti ve (farz olan Hac) cı eda etmek üzere izin istedi. Hasan çavuşun bu arzusu kabul edildi. Kendisine izin verildi.[5] Hacca gitti. Avdet ederken onun bindiği vapur, (Şap denizinin) de birden bire durdu. Vapur, şapa oturmuştu. Vapurun kaburgalarına saplanan şapı kesmek ve orada açılan deliği örtmek icabediyordu.

Hasan çavuş, bu hususta büyük bir gayret gösterdi. Yalnız kaptanların değil, yüzlerce hacının da minnet ve şükranlarını kazandı. Hattâ, iş bukadarla da kalmadı. İstanbula dönen hacılar tarafından (Sultan Mecid)e bir arzuhal verildi. Hasan çavuşun fedakarlığı hikâyeye edilerek mükâfat görmesi istirham edildi. Sultan Mecid, Hasan çavuşun mülâzımisaniliğe terfii ile Serasker yaverliğinde istihdamını irade etti.

Mülâzım Hasan ağa, bu kadar ikbali kendisi için kâfi görüyor, artık bir köşeye çekilmek istiyordu. Bunun için askerlikten istifa etti, Çoruma çekildi. Ora da aile işleriyle meşgul olarak münzevi bir hayat geçirdi.

Aradan iki sene kadar bir zaman geçmişti. Bu esnada Zaptiye Nezaretine (Pepe Mehmet Paşa) gelmişti. İstanbul civarını eşkiya sarmış, bilhassa, Bursa ve Balıkesir havalisini dolaşmak, imkansız bir hâl almıştı. Mehmet Paşa, zaptiye taburlarına muktedir ve cesur kumandanlar arıyor, bu şekaveti biran evvel bastırmağa çalışıyordu. Serasker Rıza Paşa ona, (Çorumlu mülâzım Hasan ağa) yı hatırlattı. O sırada Hasan ağa, İstanbula gelmişti. Kendisini derhal çağırıldılar. [6]

(5) Hasan Çavuş bu sıralarda Serasker Rıza Paşanın dairesi mensuplarından bir çerkes kızı ile evlenmiştir. Sonradan (Hacı Hanım) adıyla anılan eşinin asıl ismini bilmiyoruz. Hasan Çavuş Rıza Paşanın harem dairesinden hicaza gidenlere muhafızolarak refakat etmiş, eşini de beraber götürmüştür.

(6) Hasan ağa 1276-1277 hicret yılında eşi Hacı Hanım ile Çorumda babasının yanında bulunuyordu. Kızı Şefika hanım bu esnada doğmuştur.

(Hacı Hanım) Kaynanası Keziban hatunla bir türlü geçinememiş, Hasan ağa ise o vaktin geleneklerine uyarak anası tarafını iltizam etmiş olduğundan Hacı Hanım Tomuş oğlu Hacı Mehmet ağanın eşi çerkes Hatiyce hanımın yanına çekilmiştir. Hacı Mahmut ağanın oğlu Sıddık bey ile Şefika hanım bu sırada emişmişlerdir. Şu durumun Rıza Paşaya bildirilmesi üzerine Paşa evelâ Hacı hanımı sonrada Hacı Hasan ağayı İstanbula celbetmiştir.

(Balıkesir zaptiye taburu) na (Bölük ağalığı) ile yolladılar. Hasan ağa, az zaman zarfında büyük muvaffakiyetler gösterdi. Buna binaen rütbesi (tabur ağalığı) na terfi edildi. Bu taltif, Hasan ağanın gayretini artırdı. Bütün o havaliyi titreten ve haraca kesen eşkiya üzerine bütün kuvvetile yüklenmeye başladı. O esnada sahte buyrultu düzen Yusuf Kâmil Paşa isminde bir adam; (Çamaşır ağası Raşit) silâhşorluktan tard olunan İsmail, eski serasker çavuşlarından Ömer, Bekir, Osman ve yerli çerkeslerden Canbolat ve Mirza bey gibi birtakım adamları toplamış, âdeta isyan etmiş bir vaziyette idi. Bunlar halkı açıktan açığa soyuyor ve yapmadık zülmü bırakmıyorlardı. Hasan ağa, taburunun başına geçti. Bunlarla müteaddit yerlerde müsademelere girişti. Nihayet Bursa civarında, bağlar arasında bu asi çeteyi abluka etti. Neticede, müsademe esnasında bazılarını öldürdü, bazılarını yaraladı. Diri olarak tutulanları da İstanbul'a yolladı.

Aynı zamanda, yine o civarda her gün kanlı bir hadise yaratan Acem Ali, Taşkafa İbrahim ile Gök Osman ve refiki Ali ismindeki şakileri de ortadan kaldırdı; bu muvaffakiyetleri esnasında hazin bir vak'a oldu. Bir gün müsademededen sonra eşkiyadan biri yaralanmış ve yaralı olarak kaçmıştı. Kan izlerini takip eden Hasan ağa, yalçın kayalar arasında bir mağara buldu. Mağaranın kapısından içeriye girerek içini aramaya başladı. Birden bire mağaranın bir kovuğunda taşlar arasına hapsolünmüş güzel bir kızla karşılaştı. Senelerden beri eşkiyanın elinde esir olan bu kızcağızı kurtardı. Uzun seneler elem ve istirap içinde gözyaşı dökken ebeveynine teslim ederek pek çok dua aldı.

Hasan Ağanın bütün bu muvaffakiyetleri ve bahusus bu kız meselesi İstanbul'a kadar aksetmiş, (Sultan Aziz) in kulağına gitmişti. Hünkâr, derhal Hasan Ağayı İstanbul'a getirtti. Beşinci rütbeden nişanile taltif eyledikten sonra (Beşiktaş zabıtasına memur) etti. Bu memuriyet, Hasan Ağanın da hoşuna gitmişti. Esasen Sultan Azize karşı büyük bir muhabbeti vardı. Şimdi onun muhitinde bulunmayı, her hizmetiyle ona yaranmayı bir şeref addediyor, bunun için de var kuvvetini sarfediyordu.

Aynı zamanda Hasan Ağadan Sultan Aziz de memnundu. O-

nun sadakat ve merbutiyetini anlıyor, selâmlıklarda ve gidiş alaylarında bu sadık muhafızına karşı daima bir muhabbet gözüle bakıyordu. Buna binaen ona az zaman zarfında (Alay Beyi) lîği de vermiş, artık Hasan Ağanın unvanı (Hasan Bey) lige tebeddül etmişti.

Bu esnada, ortalık kalp paralarla dolmuştu. Zaptiye nezareti uğraşılıyor, kalpazanları bir türlü bulamıyordu. Nihayet günün birinde (Yeniköy) ün hücre bir köşesinde bir Rum evini Hasan Bey birdenbire bastı. Kalpazanları iş başında yakaladı. Bu muvaffakiyetle beraber, bir de (Mirliva) lîk rütbesi kazandı.

İşte bu suretle mevki kazanan Hasan Paşa, Sultan Aziz'in hal'ine kadar Beşiktaşta kaldı. Hal' esnasında, büyük bir kuvvetle Beşiktaş karakolunu ihata etmişler ve onun bir hareket göstermesine meydan vermemişlerdi. Hal'ı müteakip, memuriyetini derhal (Fatih zabıta memurluğu) na tebdil ettiler.

Sultan Aziz'in hal'ı ve biraz sonra da esrarengiz bir surette vefatı, Hasan Paşaya dağiderun olmuştu.

O kadar sevdiği efendisinin bu suretle ufulüne gözyaşı döküyor vesebep olanlara, alenen lânet ediyordu... (93 harbi) açılır açılmaz, İstanbul'da durmadı. Cepheye gitmek, içinin ateşlerini harp meydanlarında düşman kanlarıyla söndürmek istedi... (Ali Saip Paşa fırkası) nın (birinci liva) sına kumanda ederek (Zibofçe) de mühim bir zafer kazandı.

Bu hizmetine mükâfaten, üçüncü rütbeden Osmanî nişanı aldı. Biraz sonra da (Aleksnaç) a hücum eden kuvvetlerin en ön safında bulundu ve maiyetindeki taburlarla kaleye en evvel o dahil oldu.

Bu sırada İstanbul'dan telgrafla bir emir geldi. Hasan Paşa, maiyetindeki askerle, Kafkas cephesine geçecek ve (Ardahan kumandanı, kasap Hüseyin Hayri Paşa) ya iltihak edecekti. Hasan Paşa, derhal bu emir mucibince hareket etti. O cephede de faik düşman kuvvetleriyle göğüs göğüse geldi. Fakat bu esnada başına bir kurşun isabet etti. Ölüm derecesinde olduğu halde (Gümüşhane) ye getirildi ve orada iki ay tedavi edildi.

Hasan Paşanın mecruh olduğu bu harp, hezimetle hitam bul-

muştı. Buna binaen kumandanlar İstanbul'a celbedilerek (Divani-harp) te muhakeme olunuyordu. Bu meyanda, Hasan Paşa da İstanbul'a getirildi ve Divaniharbe verildi. Lâkin Paşa, vazifesini tamamen yaptığını ispat ederek beraet etti.

Sultan Hamit, Hasan Paşanın İstanbul'a geldiğini haber almış, onun Sultan Azizine karşı olan sadakatini hatırlamıştı. Sultan Azizin felaketine sebep olanların aynı şekilde kendisine de bir fenalık yapmak ihtimallerden korktuğu için, Hasan Paşayı bunlara karşı kullanabileceğini nazarı dikkate aldı. Divaniharpte beraat eder etmez derhal Hasan Paşayı saraya çağırttı. Bilvasita iltifat etti. Eski vazifesi olan (Beşiktaş Zabıta Memurluğu) nu tekrar paşaya verdi.

Bu esnada, Hasan Paşa henüz rahatsızdı. Vazifesini bile tam mânasile ifa edecek bir halde değildi. Arasına çıkıp karakolları dolaşiyor, ekseriya da Çırağan Sarayı civarındaki kahvede oturarak eski ahbablarıyla, eski efendisinin hatıralarını ihya ediyordu.

1294 senesi mayıs ayının sıcak bir günü idi.

Yine böylece oturup dertleşirlerken birdenbire Çırağan sarayı tarafından bir gürültü koptu. Birçok kadın çığlıkları, kalabalık erkek seslerine karışıyor, korkunç bir uğultu halinde sarayın yüksek duvarlarından taşıyordu.. Hasan Paşa, derhal yerinden fırladı.

— Eyvah.. Ameleler saraya hücum etti.

Diye bağırdı. Saray kapısına doğru koşmaya başladı.. Filhakika o sırada Çırağan sarayının yanındaki dairede mühim tamirat yapılıyor, birçok amele çalışıyordu. Hasan Paşa, bu amelenin saraya hücum ettiğini zannetmiş ve bunların önüne geçmek için saraya doğru şıtap eylemişti.. Sarayın kapısına geldiği zaman, emektar kapıcılardan (Zeybek Mehmet) denilen adam kapıda duruyor, elindeki değneğe dayanarak, büyük bir hayret ve korku içinde, saraydan gelen sesleri dinliyordu.

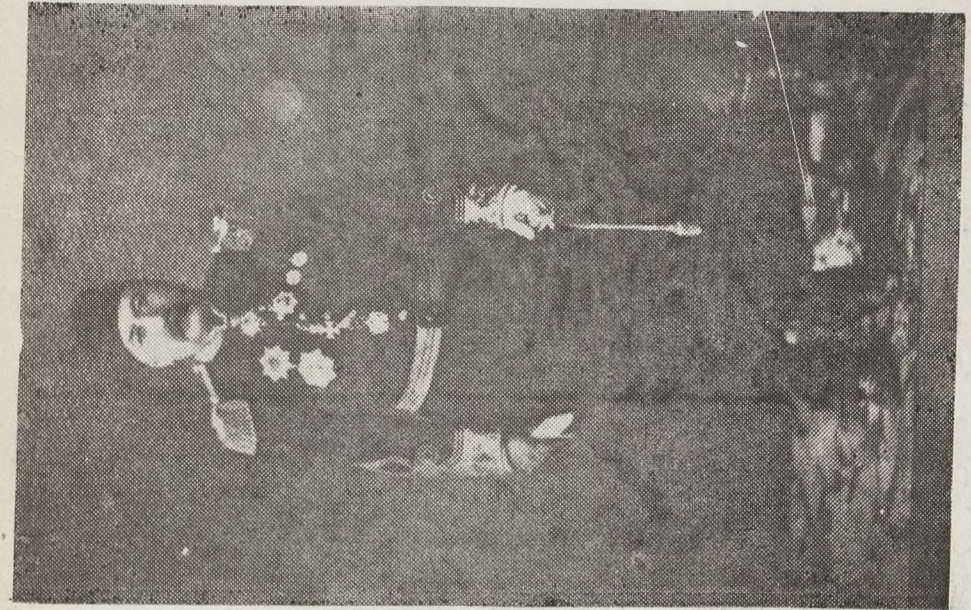
Hasan Paşa sordu;

— Sarayda ne oluyor, Zeybek?..

— Bir hengâme var amma, ne olduğunu bilmiyorum paşam...

Paşa duracak halde değildi.

- Sonu var -

DILEK

Macide Ataman

Tarih: İnsanlığın başından geçenleri yazar; İnsanlık kadar eskidir. Tarihimiz ise, dünyanın en eski ulusu olan Türkün başından geçenleri belirtmesi bakımından tarihlerin en yaşlısı, egemenlik tacını bütün tarih boyunca başında şerefle taşımış bir ulusun tarihi olmasıyla tarihlerin en şerefliisidir. Fakat acı ile söyleyelim, ne yazık ki bu şeref dolu ciltleri biz kendi elimizle bir tarafa atıvermiş, adeta unutulmasına, bilinmemesine emek harcamışız. Bu ciltleri yaratan kahramanların öz evlatları tarafından tanınmamasını istemiyoruz. Neden?....

Yakın geçmişe dönelim; orta yaşlılarımızın okullarda öğrenci olarak okudukları çağa. İşte okutulan Osmanlı tarihleri. Bu kitaplarda tarih Kayıhan oğullarından Süleyman Şah'ın Diclede buğulmasıyla başlıyor. Bu ölüm, göçetmekte olan kabileyi üç kola bölüyor: Birinci kol, göçten vazgeçip geri dönüyor. İkinci kol Anadolunu güney doğusuna yöneliyor. Dört yüz çadırdan ibaret olan üçüncü kol ise Ertuğrul Beyin önderliği ile batıya yürüyor. Selçuklulara sınır bekçiliği yapmağa başlıyor. Ertuğrul beyin yerine geçen oğlu Osman bey bağımsızlığını ilân ederek bir devlet kuruyor ve adını bu devlete bağışlayarak Osmanlı devletinin tarih sahnesine çıkarıyor, ve bundan sonra Osmanlı tarihi biraz da kozmopolitleşerek düşe kalka asrımıza doğru geliyor. Başlangıcı karanlık, çağları yavan olan bu tarih dersanelerde baş belası bir ders olarak öğrencileri hırpalar dururdu.

Osmanlı tarihini şerefli Türk tarihine bağlamaktan neden çekindiler?...

Şurada burada devlet kurmuş, yurtlarını yüzyıllarca şerefle korumuş tarihlerde ün almış nice Türk devletleri de aynı yanlışa saplanmaktan kendilerini kurtaramamışlardır, İşte: Selçuklular, Gazneliler, Harzemliler, Tulunlular, Akşitler... Onlar da tarihlerini Türk tarihine bağliyacıkları yerde Selçuk'tan, Sevük Tekin'den Tulun'dan başlamışlardır. Bunlara bakarak üzüliyoruz, ve diyebiliriz ki dünyada yaşamış ve yaşıyan uluslar arasında bizim kadar tarihine kayıtsız kalmış bir ulus daha gösterilemez. Geçmişlerinde şerefli ögüncekleri olmıyan uluslar bile şu ve bu olayı benimsiyerek, bu olayları süslüyerek, bunlara asılsız kahramanlar yaratarak, bu kahramanlara defne dalları giydirerek kendilerine bir tarih yaratmaya savaşırken bütün dünya uluslarının özendiği şeref dolu bir tarihe sahip Türkler tarihlerine arkalarını neden çevirmişlerdi?

Koyunlular, Tukyolar, Uygurlar, Karluklar, Kanıklılar, Türkeşler, Hazarlar, Kıpçaklar gibi harplerle her devirde bin şanlı geçmiş yaratan büyük ulusun evlâtları değilmiz. Damarlarımızda aynı kan akıyor, tarihçiler tarihimizi unutturmağa savaştilar fakat o kanı damarlarımızda bulduramadılar. Tarih boyunca biri birinden üstün kahramanlar yaratan o kan, bu gün eskilerinden daha kudretli kahramanlar yaratmadı mı?

Cumhuriyet Türkiyesi tarihe gerekli önemi verdi, tarih kurumumuz çalışıyor, bilginlerimiz incelemeler yapıyor, Tarih kongreleri, ortaya bir çok hakikatleri döküyor. Cumhuriyetimize minnet ve şükranlar.

Me garip ve ne açıklı bir olaydır ki, Osmanlı Devletinde dünün tarihçileri üçüncü Murat'ın bilmem kaç karısından doğma yüz şu kadar çocuğunun adlarını kaydederken, batı uluslarının büyük tarihçileri Türk Tarihinin karanlıklarına dalmağa ve bu karanlıklar içinde yatıkları meşalelerle dünyayı aydınlatmaya savaşıyorlardı Dünyanın en büyük devleti diye Romayı alkışlayanlar, Asyanın geniş ülkelerinde Romadan daha büyük imparatorluklar kurmuş, dünya tarihinde devrimler yaratmış, yasalarıyla uluslara nizam vermiş hakanların yaşadıklarını öğrenerek bu meçhuller âleminin gölgelerini dagitmanın zevkini tattılar.

Dünyanın en eski ulusu olarak kendilerini tanıtmak isteyen Çinliler, ilk hükümdarlarının Türklerle çapışmak zorunda kaldıklarını ögünçle söylerlerken, türklerin daha eski olduğunu itiraf ettiklerinin farkında olmayışları ne tuhaf Batı tarihçilerinden DÖGİNYİ Çin kaynaklarını iyice inceledikten sonra Çinin ilk imparatorluk hanedanı olan HİYÂ hanedanını kuran YU'nun Türk hakanlarından DİPBÂKUY han olduğunu meydana çıkarmıştır. Çinin ilk hanedanı, İsanın doğumundan önce 2205-1766 yıllarında Çin tahtında bulunmuştur. Halbuki İsanın doğumundan 3-4 bin yıl önceleri esaslı devletler kurmuş olan Türklerin mevcudiyeti bu günkü kazıların ortaya koyduğu tarihi hakikatlerdendir.

Batı bilginleri Türk tarihinin karanlık düğümlerini çözebilmek için büyük emekler verdiler. Orta Asyaya ilmi heyetler gönderdiler, yer yer kazılar yaptırdılar, Çin, Yunan, İran, Bizans, Arap... Kaynaklarını incelediler ve bu suretle tarih ilmine büyük hizmetleri dokunuyor ve tarihimiz aydınlanıyor. Türklük etrafında saygı artıyor. İnançlar değişiyor.

Batıda kütüphaneler Türk tarihi ile değerli eserler kzandı. İlim uğrunda yorulmak bilmeden çalışan bu insanlık büyüklerini saygı ile selâmlarken bu değerli bilginlerin kaleme aldıkları seyahatnameleri ve incelemeleri Türk diline çevrilmiş bulaçağımız günün yakın olmasını temenni ediyoruz. Bu değerli eserler bizi başka bir dile boyun eğmeden kurtaracak, tarihizle daha yakından karşılaşmamızı temin edecektir. Bu mutlu günü diliyoruz ve bekliyoruz.

Gönlardan Derlemeler :

(Bektâşi Nefes Ve Şiirlerinden)

Derleyen : Eşref ERTEKİN

(Şah hatayi)

Yürü bire özü çürük fili zağal (1)
Hakdan duldalanma gizli yer olmaz
Yazık sana yazık yiyip içersin
Bu yeyip içtiğin sende sır olmaz

Hak için insane suret satarsın
Nefsine uyarda gönül katarsın
Elinden geldikçe atar tutarsın
Nefse uyan bu meydanda er olmaz

İşin benlik dâim övünerek söylemek
Nefsine uyarda çekersin emek
Bumudur hakiçin hizmet eylemek
Birlik olmayınca iki beş olmaz

Karadır kalbinde çürüktür özün
Ahdine vefâ yok yalandır sözün
Er hak divanında karadır yüzün
Yalan hak katında muteber olmaz

(Şah Hatayım) Şahı severim gerçek
Yalançı yar olmaz var andan el çek
Bir Sofunun kavli yalan olıcak
Fili ittir hakıkatta bir olmaz

(1) Zeğal Arapça Geçi yavrusu demektir.

(Hatai)

Sofuluk aleminden kim geridir
Cehennem köşesi anın yeridir

Malı başı bu yola koymayanlar
Sofu deme sen ana serseridir

Onlar kim bu tarıkı oldu inkâr
Havariçtir gaza kılın yeridir

Cihâne halisi muhlis gelenler
Onlar iki cihanın serveridir

Veli kim ismile Şah İsmaildir
(Hataidir) alinin çakiridir

(Seher aptal)

Viridi zebanim zikri hüdadır
Sanma bu canım mürği hoş elhan
Nati nebidir methi alidir
Şahi velidir canile canan

Ol nebiyyi pak hak dedi levlâk
Aşkına anın çarh. eder eflek
Lahmike lahmi demike demi
Dedi aliye şefi'i insan

Şahi Muzaffer hocai Kamber
Haşir gününde sâkii kevser
Şahi vilâyet nuru hidâety
Keşfi keramet hücceti bürhan

Şahi şeriat sırrı tarikat
Oldur imami ehli hakikat
Şahidi meşhut abidi mabut
Cümleye maksut serveri merdân

Hayderi safder şebberi şebber
Zeynel abâdır Bekiri Cafer
Kâmili alim amili kaim
Musâi Kâzım şâhi hurasan

Şahi cihandır aynı ayandır
İlmü ladündür gevheri kândır
Ol şah takıden şahi nakıdır
Askeridendir mehdiyi devran

Seyyit Gazi merdil hicazi
Hazreti hakka çekti niyâzi
Katili küffar Hayderi kerrar
Oldu bu halka rahmeti rahman

Ey (Seher aptal) cümle bu ahval
Ede hidâyet keşfola her can
Çekme melâlet ire selâmet
Kıldı inayet hazreti sultan

(İsyani)

Yine havalandı şu deli gönül
Durmaz imamların yolun gözedir
Fikri hayaline düştü bu gönül
Yine eski hallerini gözedir

Nasıp etsen merkadine yüz sürsem
Tecelli eyleyüp divane dursam
Özüm fark eyleyüp kusurüm bilsem
Tarıkı müstekim yolun gözedir

Ru beru göreydim huri sıfati
Mihman edineydim onuri zâti
Terk etmişem putu lâti menâti
Daima kaçmaya yolun gözedir

Sen giriftar ettin bir ahti bende
Leyli nehar kadim duram ol pende
Ruzi ezelde aşkın bu tende
Ruzi mah üzre halin gözedir

Ey (isyani) günahım güçtür bilirim
Cümle günâhımı hedâye alırım
Yolunda bay deyil gedâ olurum
Herdem şefaatin yolun gözedir

(Düai Yemini)

Hudâyâ Mustafa hakkı bağışla
Ali yel murtaza hakkı bağışla

Hatice Fatıma Hasan Hüseyin
Şehidi kerbala hakkı bağışla

Muhibbi ehli beyt dârinde durmuş
İmam Zeynal aba hakkı bağışla

Muhammet bakırî Gaferü Kâzım
Ali Musa Rıza hakkı bağışla

Olur kulda kusur hey padişahım
Taki müşkül küşa hakkı beğışla

Nakı ve askeri mehdi ve hâdi
Medet sahip liva hakkı bağışla

Kabul eyle (Yemini) iltimasın
Resuli kibriyâ hakkı bağışla

(Türkü)

Yüce Dağlar Boran değil kış değil
Yavrudan ayrıldım gönül hoş değil
Gurbet ile dayanamam iş değil
Yol ver dağlar koyma beni yolumdan

Yüce Dağlar hiç olurmu boransız
İmana gel kanlı zalım imansız
Gurbet ile dayanılmaz mekânsız
Ayrılmışım vatanımdan ilimden

Babam yaktur ardımsıra ağıya
Kardeşim yok Atım başın bağıya
Kömür gözlüm yoktur beni eğliye
Yol ver Dağlar koyma beni yolumdan

Babam yoktur Gam yükünü kim tutar
Ağyari görünce fiğanım artar
Bunda ayrılık var ölümden beter
Yol ver dağlar koyma beni yolumdan

Hoca Ahmet Ve Hoca Yusuf
Vakfına Ait Vesikalardan

(Bu vesikanın baş tarafı 51 inci sayıdadır)

dim zaviyeye maşruta idüğü beyan olunan taamiyenin mahalli mezkûre tahsisile Zaviyedarlık ciheti için Zaviyedarı bulunan muma ileyh işbu Rafi'i tevki'i rafi işşani hakâni İzzet Dede zide Salahihuya teb-dilen ve müceddeden iki yüz doksan beş senesi Ramazanı şerifinin yirmi üçüncü günü tarihile bu beratı hümayunumu verdim ve buyurdumki dedei muma:leyh zikroluuan mevlevihane zaviyesinin zaviyedarlığına muhassasatı mersumesile mutasarrıf olup Hizmeti lâzımsın hüsnü ifa ve ayini Tarikatı aliyeyi Mevleviyeyi icra eyleye tahriren filyevmilhadi aşer min şehri şavvali şerife li sene Hamsün ve tis'in ve mieteyn ve elf 1295

No; 389

Evkafı mülhakadan Hüseyin âbat kazasına tabi eski yapar karyesi malikânesi ber mucibi kuyudi hakâni on sehinden altı sehmi Hoca Ahmet ve Hoca Yusuf ve üç sehmi hatayı bin Âlim Hacı ve bir sehmi Pir Mehmedin tasarruflarında olmağıle malikânei mezkûrden Hatayı bin âlim Hacı tasarrufunda olan üç sehim ve mülk Piri tasarrufunda olan bir sehim malikâne Mutasarrıfıgından tevcihine dair mahallinden varit olan inha üzerine kaydi bittatbık muamelei kale-miyeci badel icra ilam mucebince malikânei mezkûre mutasarrıfları; kazai mezkûr sükkânından Mehmet bey ve Ömer bey veledan. İsmail beyden mezbur Ömer beyin bila veled fevtile zikrolunan altı sehinden bir buçuk sehmi ve bir sehinden nısıf sehmi hisseleri mahlulundan karındaşı ve müştereki mezbur Mehmet beye badel intikal kablettevcih mezbur Mehmet beyin dahi sulbiye kebir kerimesi Şerife ve Satı Hanımları terk ederek vefatı vukuuna mebni kerimeleri işbu berat sahibleri Şerife ve Satı Hanımlara vakfı mezburun asliyen lâzım gelen muhasebesi rü'yet olmak şartile iştiraken ve seviyyen tevcih ve yedlerine berat verildi 13 Safer 1295

Çorumda vaki Ahmet hoca vakfının Osmanbin Mehmedden mah-
lul olan tevliyetinin Sulbi Kebir oğlu Mustafa Saide tevcihi mahal-
linden bailâm mazbata inha olunmaktan naşi tetkikatı lâzımları
icra vakfı mezbur mumaileyh Ahmet hoca ve biraderi Hacı Yusufun
vakfı müşterekleri olduğu halde yalnız Ahmet hocanın zikrile ikti-
fa ile Ahmet hoca vakfından almak üzere tevliyeti mumaileyh Os-
man uhdesinde oldığı anlaşılmış ve mumaileyh Ahmet hoca ve Ha-
cı Yusuf ibney Abdullahın der dest olup meali şeri şerife muvafık
ve kayt ve ihticace layık olmak üzere tanzim ettirmiş oldukları sekiz
yüz seksen altı tarihli vakfiye suretinde vakıflarının tevliyeti hayat-
ta oldukça kendilerine ve bade vefatihim nisfı mahasal ile aslahi
ebnalarına ve ebna ebnalarına ma teakabu ve tenaselu meşrut
bulunmuş olmasına ve mumaileyh Mustafa Said dahi vakfın ebneyi
ebnasının aslahi olduğu ve ümuri vakfı bilfiil ve binnefis hüsnü
rû'yet ve idareye ehil ve muktedir idiği cümle işarı mahalliden
olarak mâli mazbata ve ilâm muvafığı şart ve nizam bulunmasına
binaen mezkûr sureti vakfiyenin bi ibaretiha cihat kalemine kaydile
sahibi yedinde ipkası ve mezkûr vakfın Ahmet hoca ve biraderi
Hacı Yusuf ibney Abdullahın vakfı müşterekleri olmak üzere kaydi-
nin tashihile tevliyetinin ber mucibi iş'ar mumaileyh Osman mah-
lulundan işbu rafi'i tevki refi'işşani hakanî mumaileyh oğlu Mustafa
Said zide kadruhu uhdesine tevcihi mahkemei teftişten tanzim olu-
nan ilâm üzerine mukaddem nazareti evkafı humayunumdan ba
takrir ifade kılınmağıle mucibince tevcih olunmak termanım olmağın
bin üçyüz yirmi bir senesi Şevvalının on sekizinci günü tarihinde bu
berati humayunumu verdim ve buyurdumki mumaileyh tevliyeti
mezkûreye evlâdiyet ve meşrutıyyet veçhile vakfı mezbur ümürünü
hüsnü idare ile beher sene lâzım gelen muhasebesini marifeti şerile
rû'yet eylemek ve terk ve tekâsül vuku bulmamak şartile mutasarrıf
ola tahriren fil yevmi sani min şehri Zilkade sene ihdâ ve işrin ve
selâse mie ve elf 1321

Hoca Ahmet ve Hoca Yusuf vakfı hakkında
Çorım Muhasebeciliğinde 39 numara ve 5 Hazi-
ran 1322 tarihli müzekkeresi zahrindeki meclisi
idare ksaarı karar numusu 322

Evkaf müdiriyetinin der kenâri okundu bu babda cereyan eden
eden müzakere neticesinde Hoca Ahmet ve Hoca Yusuf vakfının
kura ve Mezari'i Hasılatı Uşriyesinden Ehiren meydâne çıkarılan ve
tevatüren te'yid olunan vakfiye sureti münderecâtına nazaran bir
Humsünün Tevliyete ve bir Humsünün Teâm liyeye ve diger iki hum-
sünün dahi kırâeti kurâne Meşrutoldugu anlaşıl原因 olarak diger karar
name ile izah kılındığı üzere her iki vakfiye benzeri beynindeki Mü-
bayenetin ber nehci şeri şerif tetkik ve temyizi ciheti Mahkeme'i şe-
riyyeye tevdi kılınmış olup ancak teâmiyeye âit iki Humsin babera-
ti âli Dergâhi şerife mahsus olması itibarile bu iki humüs müstes-
na tutulduğu ve diger üç humüs bil müzayede mültezime ihale kı-
lındığı surete her iki cihet hasılatı uşriyesinde ihtilat Dergâhi Şe-
rifi mezkûr Şeyhi Reşadetlu İzzet dede Efendi ile Mültezim arasın-
da esnayı taşırde ihtilâf der kâr ve baberati Âli ev kafi celâliyyeye
ilhak olunan çıkışı mabsuta Hakkında ber mucibi emrû ferman mu-
amele'i istisnaiyye icrası Lüzûmide Varesde'i tizkâar bulunduğun-
dan emir ve iradesince Müşkilât ve teşvişat Vuku'una mahal kal-
mamak ve Meskûr iki hisseye âit istisnaiyet muhafaza edilmiş ol-
mak üzere müzayede ve ihâlesinde mumaileyhin hazır bulundurul-
ması ve tekarrür edecek bedelinden beş hisseden iki hissesinin resen
mültezimi tarafından mumaileyhe itası hususunun mezd kaimesine
derç ve şarh edilmesi suretile bir muamelei mutavassıta icra ve diger
üç hisse hakkında dahi mezkûr karar name dâiresinde tesviye'i
keyfiyete itina kılmak üzere Amasya mutasarıflığı aliyesine işarinden
ee Evkaf Müdüriyetince görüldükten sonra buracada ana göre bu-
raya ait müzayede ve ihalenin ve muktazı müamelâtı müteferrika-
sının icrası hususunun muhasebe'i livaye emir ve havala buyrulma-
sına karar verildi.

No: 392

Kayış oğlu Mustafa Ef. imzasile makamı sami'i Mutasarrıfı ekremiyeye taktim kılınan istita zahrındaki Meclisi idarenin kararı suretidir.

Karar numarası 325:

İşbu arzuhal okundu Hacı Ahmet ve Hoca Yusuf vakfı mütevellisi Sait Efendi yedinde bulunan vakfiye suretinde vakfı mezkûre mülhak karar ve mezari'i hasilâtından nisfının tevliyet ve rubunun taamiye ve diğer rubunun kiraeti Kur'anı kerim cihetine mevkufl olduğu ve müsteti tarafından idare olunan diğer bir vakfiye suretinde ise hasilâtı mezkûreden bir humsünün tevliyet ve iki humsünün taamiye ve diğer iki humsünün kiraeti Kur'anı Azim cihetlerine maşruta bulunduğu görülerek her ne kadar ikinci vakfiye suretinin muvafıkı nefsel emir olduğu mütevatır isede mübayeneti vakianın tetkik ve temyizile hakikatın zahire ihracı ve tevliyet hissesile kiraeti Kur'anı Azimüşan ciheti hakkında vuku bulan iddianın Hal ve faslı Mahkeme'i şeriyeye ait olup ancak müteveffa mumaileyh Said efendinin hasilâtı mezkûreden nisfını yedinde bulunan vakfiyeye istinaden gendisi alarak Nisfı diğerini taamiye ve kiraeti Kur'anı Kerim cihetleri mukabilinde Mevlevi derğâhi şerifi Şeyhi Reşadetlu İzzet Dede Efendiye vermekte olduğu anlaşılmasına ve müsteti tarafından irâc olunan ikinci vakfiye suretinde dahi iki hums hisseye münhasır olduğu görülen taamiyenin şimdilik olbaddaki Beratı Âli mücebince muma ileyh İzzet Dede Efendi uhdesinde bulunduğu itiraf olunmağıle ba beratı Âli mezkûr ahkâmının muhafazası tabi'i bulunmasına mebni Mütevellî tarafından nisf yanı beşte iki buçuk hisse itibarile Dede Efendiya verilen ve müsteti ve müddeiler taraflarında beşte iki olmak lazım geleceği bildirilen taamiye cihetine ait hakın tarafeynin nizai haricinde kalmadığı ve zaten Beratı Âlide ciheti mezkûreyi müeyyit bulunduğu cihetle Derğâhi Şerifi mezkûre aid beş hissede iki hissenin tevkif ve te'hirine sebep görülemediğinden buçuk hissei mütebakiyeden dolayı bir iddiası olduğu halde mahkemei aidesine müracaata hakkı bakı kalmak üzere mezkûr iki humsün Dede efendiye itası ve mütebakisi üç humsün ber

vechi muharrer mütevellî ve müstedi taraflarından bittakip keyfiyet mahkemei mezkûrece neticelendirilinceye değin mezkûr üç humsün evkaf sandığında mevkufl ve mahfuz bulundurulması ve ancak mütevellîye ait birhumüsdeniza ve ihtilâf bulunmadığından mütevellî Sait efendi razı olduğu halde netice'i mahkemiye kadar şimdilik bir humsünü Dede mumaileyhe verilmesi ve bilküllîye tahdi münazaada kalan kiraeti kurân ve tevliyet cihetlerinin uzun uzadıy ilişkisi bırakılması rehini cevaz olamayacağından mütevellî ve müstedi ve müddeiler tarafından bir aya kadar mahkemei şeriyeye müracaat ve takibi keyfiyet edilmediği halde müddei mezkûrenin hitamında kiraeti kurânı azimin cihetinin başka icabına bakılarak bu baddaki iddiaları mesmu olmayacağından kendilerine tebliğ ve tefhim edilmeyei tensip edilmekle ol veçhile icrayı icabı hususunun Evkaf Müdiriyyetine emir ve havale buyurulmasına karar verildi.

(1) Bu Vakfa ait elde iki vesika hûlasası daha var isede suret olmadıkları için Vesika olarak neşri uygun olmadığından Not olarak yazıyoruz.

Birinci vesika 2 zilkade 1321 Tarihli olup Hoca Ahmet vakfının Osman bin Mehmet den Mahlul olan Tevliyetin Sulbi Kebir oğlu Mustafa Saide Tevcihi ilâm olunmakla Ledeyittetik vakfı Mezbure Ahmet Hocanın Kardeşi Hoca Yusuf dahi Müsterek olduğu ecilden Vakfın Kaydinin (Ahmet Hoca ve bjraderi Hoca Yusuf Ebnâi Abdullah) diye teshihi ile merkum Mustafa Saide Tevcihle Berat verilmesi hakkındadır.

İkinci vesika 25 Muharrem 1322 Tarihli olup Çorumde Vaki Evkafi Mülhakadan Emir Ahmet Mahallesi Sakine lerinden Şerife ve Fatma Hatun Pinti Mehmedin Mahalle'i mezkûrde kâin Medresesinin Müderisliğine Meşruta Çömlek Hanı Denmekle Maruf Han Arsasile Divani Karyesi hissesi Vakfında Almak üzere vezife' Muayyene ile Müderislik ve Tevliyete Mutasarrıf olan Seyyid Mehmedi Sadık Bin İsmailin Rizasile Ferağından Ledeyil imtihan ehliyeti Sabit olan Mehmet Arif bin Mehmet Zide Salahaye Tevcihi inha olunmuş Ledeyittetik Vakfı Mezburün Vakfiyesi ve Sicillatta Kaydi olmadığı anlaşıldığından bu misillü vakfiyesi olmyan tevliyetler hakkında Lazımül icra Muamele Tetkik edilmiştir Müderislik cihetinin emsaline ve vakfın varidatına nazaran Şehri On Beş Senevi yüz seksen kuruş Verilecek diye yazılmaktadır.

2 inci vesikada Anılan Medrese Hoca Ahmet Vakfına Âit Zaviye bulunduğu Aynı Daire içinde olduğundan Bil münasebe buraya yazılmıştır. Hoca Ahmet ve Yusuf ile Şerife Fatma Hatun Arasındaki Karâbetin ne derecede olduğu henüz aydınlanmamıştır.

Hoca Ahmet ve Hoca Yusuf
vakfında tevliyet iddia eden
Damad oğullarından Emin
ve Enver nam kimselerin
mütevelli Sait ile cere-
yan eden muhake-
meleri suretidir

No: 393

Merkezi liva olan Çorum mahallâtından Emir Ahmet mahallesi ehalisinden Emin Enver taraflarından vekâleti amme'î mutlaka'î sahihe'î şer'iyye ile bu hucceti şer'iyye vekilleri Dağıstani Nüzhet ibni Ahmet medine'î mezbure mahkemesinde meclisi şer'imizde Ahmet Hoca ve Hoca Yusuf nam sahibül hayr vakıflarının evlâdiyet meşrutiyet üzere hala ba berat mütevellisi olan Said bin Osman'ın kezalik vekâleti amme,î mutlaka'î sahihei şer'iyye ile vekili Kâmil ibni Reşit efendi müvacehesinde vakfı mazburün araziyi mevkufesi gılatından bermucibi vakfiyye humüs vakfı mumaileyhimanın ekber olan evladı zükûrundan mütevelli olan zâte ve beşte iki sehmi itami taamiyye ve diğer iki sehmi vakıfını mumaileyhimanın evladı beyinlerinde alesseviyye taksim olunmak üzere meşruta olup mütevelli mumaileyh Said efendinin babası müteveffa Osman efendi vakıfını mumaileyhimanın ekberi evladından olmasına binaen tevliyeti mezkûre mumaileyh Osman efendi uhdesinde iken fevt olmağile mezkûr tevliyet ciheti vakıfını mumaileyhimanın evladı zükûrundan müekkillerim mezbureteyn üzerine tevcih olunmak iktiza ederken tevliyeti mezkûreyi mütevelli mumaileyh Said efendi babası mumaileyh müteveffa Osman efendi yedindeki vakfiyye ve evrakı saireyi ketim ile ber takrip gendisine tevcih ettirmekle müekkillerim mezburandan Emin mütevelli mumaileyh Said efendi-

den mukaddem batında olmağile tevliyeti mezkûre vakfı mezkûr gallatının humsile müekkillerimden mumaileyh Emin efendi uhdesine tevcih buyurulmak ve bin üç yüz yedi senesine kadar vakfı mezkûr gallesinden humsu bi hasebitteveliyye mütevelli mumaileyh Said efendinin babası Osman efendiden ve beşte iki sehmi yedindeki berat mazmununca Çorumda vaki mevlevi hane şeyhi İzzet Dede efendiye verilmekte ve diğer iki sehmi Mütevelliyi mumaileyhin babası Osman efendi ve er karındaşı Feyzullah ve müvkkilerin mezbuan Emin ve Enver beyinlerinde alesseviye taksim oluna gelmekte iken tarihi mezkûrden beri yalnız bin üçyüz on beş senesinde müekkillerim mezburân Emin ve Enver Medine'î mezbure eykaf müdürlüğü tarafından verilen yedi adet lirayı Osmaniden maada vakfı mezkûr gallatından hisse alamadıklarından salif ül beyan beşte diğer iki sehmi dahi müekkillerim mezburan Emin ve Enver ve Mütevelliyi müekkil mumaileyh Sait efendi beyinlerinde teamülü kadimi veckile taksim olunmak üzere ilâm olunması bil vekâle muhadımdır deyu vakıfını mumaileyh Madan Ahmet Hocanın babası Hacı Yusuf olduğundan bibahis mücerret müekkillerim Mezburenin ve Enver ile vakıfını mumaileyhi Madan Ahmet Hoca beynide mezkûrden on iki vesait ad ve ol vechile müekkillerim mezburanın Mütevelli'î müekkil mumaileh Said Efendiden bir derece mukaddem batında oldukları itibarile bil vekâle eylediği davasında vekil mumaileyh Kâmil Efendi inkâr eylediğinden başka elyevim müsteğillâtı kura ve mezariden ibaret olan vakfı mezkûrün tevliyeti bermucibi vakfiyye vakıfını mumaileyhin Aslâhi ebna ve ebnalarına meşrut olmağile vakfı mezkûrün tevliyeti vakıfını mumaileyhi manın ebna ebnasından olup salâhi hal ile mevşuf olmasına mebni müekkilim mumaileyh Said Efendi uhdesine nisfı mahasal ile bittevcih olvechile müekkilim mumaileyh Said Efendi tevliyeti mezkûreye bin üçyüz yirmi bir senesi Zilkade'î Şerifin ikinci günü tarihile Müverrah Berat ile Mutasarrıf olup vakfı mezkûrün diğer nisf dahi berat ile Mutasar-

rif olduğundan bahsile Çorumda vaki Mevlevi hane Şeyhi İzzet Dede Efendi zilyed deyu müekkili mumaileyh Said Efendinin yedimizde olup tarihi mezkûr ile müverrah bir kıta Berat ile hamişinde (Tabaka aslahu) deyu Medine'i mezbure nâibi esbakı faziletlu Mehmet Bahâ Efendinin imza ve temhir eylediği bir kıta sureti vakfiyeye ibraz ettikde gerçi bin üçyüz on iki senesi Şavvali Mükerrerinin on üçüncü günü Tarihile müverrah ve oltarihte Medine'i mezbure Nâ'ibi Bulunan Faziletlu Mehmet Nazif Efendinin İmzalı kaydide Vakfı mezkûrde Derdest ve sicillati mahkemede Mükayyet Vakfiye'i mamulün bihası olmadığı Beyan olunmuş ve sureti vekfiyye'i mezkûrenin ve (cuulet tevliyet vettasarruf Fil Evkat lehüma Madâmaâ Hayyen Sümme iza ecabe bi davetillahilleti La yuhşa Anha Tekûn ül Tevliyet vennazari fiha bi nisf Mahasala minelkura ül mezkûreti fihazihil vesikati li aslahi ebnaiha ve ebna ebnaiha mateakabu ve tenaselu ve ma bakiye minel nisf ül mezkûr yücalü nisfeyn fe yusraf ül nisf ül vahit ilâ sadirin vel varidin minelfukarai ve mesakin fi büyutihim bien yüc'ale büyuti evlâdihima zaviyetihî velnisfül aher yusrafü limen yukreül Kur'an fi evlâdihima fi türbeti Ahmet hoca ve hoca Yusuf ledeyil camiül maruf) ibaresinde yalnız (yunsafü mahasal minel kurel mezkûre ve ma bakiyel nisfül mezkûr) lafızları yerine bertakrip sicilli mahkemede karibülahid müahharen naklolunan kayitte (bihumsü mahasal minel kurel mezkûre ve ma bakiyel humsül mezkûr) yazılmış lâkin ibarei mezkûreden vakfı mezkûrün tevliyatı vakıfani mumaileyhima aslahi ebna ve ebna ebnalarına şart ve tayin eyledikleri ve (vakfe ve hallede Ahmet hoca ve hoca Yusuf ibni Abdullah min kasabati Çorumlu) ibaresinde dahi vakıfan mumaileyhima erkarındaşlar idükleri anlaşılmağile vekil mumaileyh Nüzhet efendinin berveçhi meşruh blivekâle evlâdiyet iddiasından kat'ı nazar takriri meşruhi üzere bilasenedi şeri bu mertebe bilvekâle tasaddi eylediği davasına iltifat olunmayub bivechin muarazadan meni olunması iktiza eylediği tescil ve huzurü âlilerine ilam olundu. Filyevmüttasi vel işrin min Cemaziyelulâ lisene erbau ve işrin ve selâse mie ve elf. 1324

Yazan: Nazmı Tombuş

ÇORUMLU

Radyo Fonik

TARİHİ PİYES

Çorum Vilâyet Basınevi

1945

On Söz

C. H. Partisince (941) yılı sonlarında Ankara radyosunda yapılması kararlaştırılan (Halkevleri Sanat ve Folklor) saatinde yayınlanarak Çorum Halkevinin Dil ve Edebiyat, Güzel sanatlar, Temsil, Tarih kollarının başarılarını bir arada belirtmek ve İlimiz tarihinin önemli bir safhasını canlandırabilmek amacı göz önünde tutularak yazılmış olan bu piyes, Radyoda Çorum için ayrılan belirli saatte Folklorun başka şubelerine ait neşriyat yapılması daha uygun görüldüğünden ol vakit temsil edilememiştir.

Gerçekten hiç bir değer taşımamasına rağmen belki ileride bu yönde uğraçmak isteyenlere bir çığır açar ümit ve kaygusu ile bastırılarak yayınlanması yararlı görülmüştür.

N. T.

Piyenin Mevzuu

[1075 - 1076 M] yıllarında ceryan etmiş tarihi bir olaydırki; (Nikonya) nın Danışmentliler tarafından Bizanslılardan zaptından sonra (Çorumlu) diye adlandırılması sebebini belirtir. Tarih rivayetleriyle halk geleneklerinin uylaşmasına çalışılmıştır.

Bibliyografi

Danışmentname	Yazma	Tokat kalesi dizdarı Arif Ali
Mirkatülcihat	Yazma	Müverrih Âli
Kühulahbar	Basma	
Belâbirraziye Fi riya- zı mesailül amâsiye	Yazma	Mustafa Vazih
Türk Tarihi	Basma	Necip Asım
Osmanlı Tarihi	Basma	Necip Asım, Mehmet Arif
Sivas Şehri	Basma	İsmail Hakkı, Rıdvan Nafiz

Piyeste adları geçen kişilerin tarihi hüviyetleri

- Melik Ahmet** — Danişmendiye emaretinin müessisi, Şimal Anadolu
- Danişment** — fatihi Kınık han soyundan Döğanlı oymağı Reisi ki; tarihlerde (Emir Ebu el Nasır Ahmez el Toğani) veya (Melik Ahmet Danişment gazi) isim ve unvanlarıyla anılmıştır.
- Sülo** — Melik Ahmet'in amca zadesi Canik ve Merzifon halisi emiri.
- Çavlu** — Malik Ahmedin amca zadesi Sivas Emiri
- Artoki** — Emir Artok'un azatlılarından, Akıncı beyi, tarihlerde [Nasireddin il Tekin] diye anılmıştır.
- Karadona** — Horasan erenlerinden ve Melik Ahmet Kumandanlarından.
- Serkis Ahmet** — Mühtedi Ermeni çete Reisi, Melik Ahmet Ümerasından ve casuslarından
- Şatat=jetyüs** — Bizanslıların Son Amasya Valisi, İmperator henedanından,
- Romenyos**
- Nastor=Nastoridis**: Nikonya beyi
- Efromiye=Abe** ; jeta tyüs'ün kızı

Meclis : 1

Melik Ahmet Danişment - Çavlu - Sülo - Karadona
Taştan

Sonra Artoku ve Serkis Ahmet

Melik Ahmet — Çok şükürler olsun Ulu tanrıya, bizlere eski yerlerimizden daha geniş iller, daha mämur, daha zengin ülkeler verdi. Rum diyarının Baş şarları, Malatya-dan tâ... Sivasa kadar hükmümüz altına girdi Simdi de Tokat gibi metin bir kaleyi ele geçirdik geçirdik amma... bu yerlerin kilidi olan Amasya, Nikonya Kayseri gibi büyük kaleler henüz düşman elinde, eğer başarılarımıza güvenirde işi gevşek tutar, buralarıda sınırlarımız içine almazsak verilen emeklerin, çekilen zahmetlerin hepsi boşa gidecek yaptıklarımızdan yapacaklarımız çok, bu büyük işleri başarmak için ne yapmak, ne yönden gitmek lazımsa danışalım diye sizleri topladım. Konuşalım düşünelim, düşüncelerimizi korkmadan çekinmeden açıkca söyleyelim. Söz senin çavlu!

Çavlu — Ne diyelim Ülu başbuğ. Kamu Doğanlunun Ulusun. Hepimizin atası yerindesin. Bildiklerimizden daha iyisini bilirsin. Emirleriniz can baş üstüne eşittiğimize göre Amasya beyi şatat, Mikonya beyi Nastor ile barışmış. Birlik olmuşlar savaş hazırlığı yapıyorlarmış. Ne yapıp yapmalı daha evel davranmalı; düşmanı gafil avlamalıyız.

Malik Ahmet — Oyle mi sülû?

Sülû — Beli Başbuğ! düşmanın hazırlanmasına vakit bırakmamalı bülbüller ötmeden, çiğdemler çıkmadan kar kış dememeli canavarı ininde bastırmalı.

Melik Ahmet — Ne dersin Karadona

Karadona — Baskın basanın dır.

Melik Ahmet — Şu halde düşünceler bir, sözler bir tez elden düşman içine ayyar gördermek durumlarını öğrenmek gerek bu işi kim üstüne alacak bakalım.

Çavlu — Kim olacak. Ya Artoku ya Serkis Ahmet

Sülû — Beli Artokunun anası rumdur. Ana dilini iyi bilir. Serkis Ahmet'e gelince Rum içinde çok kalmış, törelerini, yasalarını, huylarını, huslarını, her çeşit âdetlerini öğrenmiş. Dillerinden de anlar, kurnaz bir adamdır.

Melik Ahmet — (El çırpar yüksek sesle) Taştan!..

Taştan — Buyur Ulu başbuğ.....

Melik Ahmet — Artaku'yu, Serkis'i çağır gelsinler (bir az sonra)

Artoku, Serkis Ahmet — (İkisi birden) Buyurun Yüce başbuğ .....

Melik Ahmet — Gelin bakalım arkadaşlar .. Ayakta durmayın, oturun oturun. ; Hoş geldiniz merhabalar olsun.

Artoku Serkis Ahmet — (İkisi birden) Merhaba Ulubaşbuğ hoş bulduk..

Melik Ahmet — Atalar su uyur düşman uyumaz demişler, çoktandır. Gerçek bir haber aldığımız yok .. Amasyada hazırlıklar yapıyormuş, ilkbaharda kuvvetli saldırılar yapılacağı, gibi bir çok sözler dolaşp

duruyor. Bunlar olağan şeyler. Fakat düşmanların şimdiki durumlarını, hazırlıklarını, nereden ne kadar kuvvet alacaklarını hulâsa gizli kapaklı ne sıraları varsa hepsini öğrenmek gerek. Bunları sizin başarabileceğinizi düşündük.

Artoku — Bizlere verdiğiniz şu değere lâyık olma canla başla çalışacağız. Yalnız ileride utanmamak için şimdiden etraflıca düşünmek, tedbir almak lâzım.

Serkis Ahmet — Hee.. Artoku beyim menşur kelâmdır. her derdin bir devası vardır. Demişlerse yağniş lâf enmişler? cenabınıza ahil öryedeceğim sanki? Emme ve lâkin bu naçiz Serkis Ahmet kulunuzdan sival olunursa, el emir edebin tepesindedir. Demişler, cevpediyorum ki, Tiflise Bezirganlığa getmişte denoorsak, Karadenizdir. Nedir, ne naletleme şeydir, dibi tak doruğuna dönmüş edeorsa, bizde kara, a çıkoor Amasyaya gelooruz. Oradan Kostantinopla gedooruz deye bir mertovaldirki atoorsak kim tinoor? bizi sıfatımızdan ağna, acaklar sanki? Beyine beyzadelerine envai tefarik armağanlar iletooruz, nasilki Holtaylan balığa yem atmorlarsa hentler hip deyı yotoorlar açıoruz malımızı metahimizi başlooruz aksataya, yüskek mefki tutooruz beyler beyzadelerlen yan beyan diz bediz oturooruz, can çiğer oloooruz, ne lâftirki ediorlar, ağızlarının ta dibinden hip deye kaşooruz, cenaplarıüza ulaştırooruz.

Çavlu — Hay dilini arılar soksun, bin lafın belini büktün birini bile anlamadım.

Serkis Ahmet — Lâftirki etmişsem fenadır Zo ? ...

Melik Ahmet -- Ben anladım, ben anladım çok iyi dahası can sağlığı heman hazırlanmalı, şafakla yola çıkmalı, Sülo de beraber getsün.. Lisan bilmez amma dilsiz taklidi yapar. Kimse bir şey anlamaz. Başka arkadaş lâzımsa seçersiniz. Hazinedara söylerim işinize yarar ne varsa alırsınız tekrar görüşmeğe ne lüzüm, ne de vakit var.. Yolcu yolunda gerek hepinize uğurlar olsun.

Meclis: 2

Sülo, Artoku, Serkis Ahmet

- Sülo -- [Yavaş sesle] Ahmet ! etrafa bir bak bizi dinleyen olmasun kapuyuda sürmele
- Serkis Ahmet -- Şimdi Sülo beyzadem
- Sülo -- Eeeh.. artık işler yolunda, Kostantaniyeli tüccar olduğumaza inanmayan kalmadı. Hele şu düğün yokmu, öyle işe yaradiki.... Hakikaten Bey kızına cihaz olmaya layık mallarımız görenlerin gözlerini kamaştırdı, bütün kodamanları ayağımıza getirdi, hepsiyle senli benli dost olduk
- Serkis Ahmet -- Cenabınıza önceden söylemişsem yalan demişim zo. hımbıllar holtayı hıp deyi yuttular.
- Sülo -- Öylee... Yeni bir şey varmı? Artoku
- Artoku -- Havadis çok beyim şimdi Apenin yanından geliyorum. Kostantaniyeden ulak gelmiş. Engürü, Kayseri beylerine emir vermişler bütün kuvvetleriyle Amasyada Şatat'ın Kumandası altında toplanacaklar. Tokat üstüne yürüyeceklermiş. Yeni damad Nastoru da almak için düğün işini bitirmek istiyorlar. Ape bu hafta Nikonyya gelin gidiyor.

ÇORUMLU

HALKEVLERİ DERGİLERİ

Derginin Adı	Çıkaran Halkevi	Kaç günde bir çıktığı
Akpınar	Niğde	Ayda bir
Aksu	Giresun	*
Başpınar	G. Antep	*
Burdur	Burdur	*
Çorumlu	Çorum	*
Dranaz	Sinop	*
Doğuş	Kars	*
IV Eylül	Sivas	*
Duygular	Bolu	*
Edirne	Edirne	*
Erciyeş	Kayseri	*
Fikirler	İzmir	15 günde bir
Gediz	Manisa	Ayda bir
Görüşler	Adana	*
H. B. haberleri	Eminönü	*
İçel	Mersin	*
İnan	Trabzon	*
İnanç	Denizli	*
Karacağtaş	Diyarbakır	*
Karaelmas	Zonguldak	Üç ayda bir
Kaynak	Balikesir	Ayda bir
Konya	Konya	*
K. Menderes	Tire	*
19 Mayıs	Samsun	*
Porsuk (Halkevi)	Eskişehir	*
Taşpınar	Atyon	*
Türk Akdeniz	Antalya	*
Uludağ	Bursa	*
Ün	İsparta	*
Yeni Türk	Eminönü	*

